

Sygn. akt I C 606/20

POSTANOWIENIE

Dnia 16 kwietnia 2020 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia (del.) Ewa Wiśniewska-Wiecha

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2020 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko **Bankowi (...) S.A. z siedzibą w G.**

o ustalenie, ewentualnie o zapłatę

w przedmiocie wniosku powoda o udzielenie zabezpieczenia roszczenia

postanawia:

udzielić zabezpieczenia roszczenia M. B. o ustalenie, że umowa kredytu nr (...) z dnia 13 czerwca 2008 r. jest nieważna, poprzez unormowanie praw i obowiązków stron postępowania na czas jego trwania poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłaty rat kredytu przez powoda M. B., w wysokości i terminach określonych ww. umową z dnia 13 czerwca 2008 r., w okresie od stycznia 2020 roku do czasu uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie.

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 16 kwietnia 2020 r.

Wnioskiem z dnia 13 marca 2020 roku (data nadania) zgłoszonym w pozwie, powód M. B. wniósł o udzielenie zabezpieczenia roszczenia o ustalenie /stwierdzenie/ nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do CHF, z dnia 13 czerwca 2008 roku, poprzez wstrzymanie obowiązku dokonywania spłat rat kredytu przez powoda w terminach określonych umową w okresie od stycznia 2020 roku do czasu uprawomocnienia się wyroku w niniejszej sprawie. Uzasadniając powód wskazał, że roszczenie główne powoda, w zakresie ustalenia/stwierdzenia/ nieważności umowy kredytu, zostało uprawdopodobnione, a brak udzielenia zabezpieczenia może utrudnić wykonanie prawomocnego wyroku, ponieważ pozwany znajduje się obecnie w trudnej sytuacji finansowej. Strona powodowa podniosła przy tym, że przy rozpoznawaniu wniosku w przedmiocie zabezpieczenia, należy mieć na uwadze rokowania powzięte na przyszłość, tj. moment gdy wykonaniu podlegał będzie zapadły w przyszłości wyrok. Z kolei biorąc pod uwagę skalę, na jaką pozwany Bank udzielał kredytów indeksowanych do waluty obcej CHF, wiążących się z potencjalnymi analogicznymi roszczeniami innych osób fizycznych, należy spodziewać się, że skala tego typu zjawiska w znacznym stopniu pogorszy wypłacalność pozwanego. Ponadto powód wskazał, że nie bez znaczenia dla rozpoznania przedmiotowego wniosku pozostaje okoliczność, że pozwany Bank przechodzi przez postępowanie naprawcze, w wyniku zaleceń Komisji Nadzoru Finansowego. Zdaniem strony powodowej jedyną zatem możliwością ochrony jej interesu prawnego na obecnym etapie postępowania, jest udzielenie powodowi zabezpieczenia jego roszczenia w sposób wskazany w treści przywołanego wniosku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie niniejszych rozważań wskazać należy, iż postępowanie zabezpieczające jest procesową formą tymczasowej ochrony prawnej i spełnia pomocniczą rolę w stosunku do postępowania rozpoznawczego. Jego celem jest zapewnienie efektywności orzeczenia wydanego w postępowaniu, w którym wierzyciel ma dochodzić swego roszczenia, jednakże bez przesądzenia o kształcie przyszłego rozstrzygnięcia w sprawie.

Zgodnie z art. 730 § 2 k.p.c. sąd może udzielić zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania lub w jego toku, natomiast w myśl art. 730¹ § 1 k.p.c. udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona lub uczestnik postępowania, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia.

Należy wyjaśnić, że roszczenie jest uprawdopodobnione, jeżeli prima facie jest znaczna szansa na jego istnienie, co nie wyklucza tego, iż w świetle głębszej analizy stanu faktycznego i prawnego, sąd poczyni odmienną ocenę (postanowienia Sądu Apelacyjnego w Szczecinie: z 27 kwietnia 2006 r. I ACz 468/08 - LEX nr 516571 i z 28 grudnia 2006 r. I ACz 1129/06 - LEX nr 516576). Wymóg uprawdopodobnienia, a nie dowiedzenia istnienia roszczenia, oznacza zwolnienie strony obciążonej ciężarem takiego uprawdopodobnienia, z obowiązku zachowania szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym (art. 243 k.p.c.). Jednak do uprawdopodobnienia roszczenia, nie jest wystarczające samo tylko przedstawienie gołosłownych twierdzeń co do okoliczności, które roszczenie to miałyby uzasadniać.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, że powód uprawdopodobnił okoliczności faktyczne sprawy przytoczone w pozwie, a tym samym swoje roszczenia wobec pozwanego Banku, zatem została spełniona pierwsza przesłanka, o której mowa w art. 730¹ § 1 k.p.c. Powód przedłożonymi do akt dokumentami poświadczającymi zawarcie umowy kredytu hipotecznego indeksowanego do CHF i warunki spłat jego rat, uprawdopodobnił swoje roszczenie wobec pozwanego o ustalenie/stwierdzenie/ nieważności tej umowy. Wskazać bowiem należy, że w świetle twierdzeń pozwu, kwota kredytu podlegająca zwrotowi, nie jest w umowie ściśle oznaczona, jak również nie są wskazane szczegółowe, obiektywne zasady jej określenia. A jeśli tak, to Bankowi pozostawiono by w takim wypadku swobodne określenie kwoty podlegającej zwrotowi przez kredytobiorcę, ponieważ ani Umowa, ani Regulamin, nie precyzowałyby w dostateczny sposób jak kredytujący Bank wyznacza kursy walut w sporządzanej przez siebie Tabeli kursów, na podstawie której określone zostaje saldo kredytu i wysokość rat. Takie ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego naruszałoby zaś jego istotę, gdyż wprowadzałoby do stosunku zobowiązaniowego element nadrzędności jednej ze stron i podporządkowania drugiej strony bez odwołania do jakichkolwiek obiektywnych kryteriów zakreślających granice swobody jednej ze stron. Naruszenie zaś istoty stosunku zobowiązaniowego oznacza przekroczenie granic swobody umów określonych w art. 353¹ k.c. i prowadzi do nieważności czynności prawnej jako sprzecznej z ustawą (art. 58 k.c.). W świetle pozwu dotknięte nieważnością postanowienia dotyczą głównego świadczenia kredytobiorcy, tj. zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu i zapłaty odsetek, co należy do essentialia negotii umowy kredytu.

Niezależnie od powyższego, nawet jeśli przyjąć, że klauzula umowna określająca wysokość kredytu, a wraz z nią cała Umowa kredytu, jest ważna, to, w świetle okoliczności przytoczonych w pozwie, zawarte w Umowie postanowienia określające sposób wyliczenia kwoty i rat kredytu, poprzez odniesienie do waloryzacji kursem CHF, należałoby uznać za niedozwolone, a co za tym idzie do wyeliminowania ich z Umowy i oceny, czy bez tych postanowień umowa może być nadal wykonywana. Jeśli nie, prowadzi to również do jej nieważności. W związku z powyższym, roszczenie powoda należy uznać na obecnym etapie za uprawdopodobnione.

Z kolei jeśli chodzi o drugą przesłankę udzielenia zabezpieczenia roszczenia, tj. interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, w świetle art. 730¹ § 2 k.p.c. istnieje on, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. W doktrynie podkreśla się, że osiągnięcie celu postępowania w sprawie w rozumieniu art. 730¹ § 2 k.p.c., wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. O istnieniu podstawy zabezpieczenia można mówić wtedy, gdy bez zabezpieczenia ochrona prawna udzielona w merytorycznym orzeczeniu w sprawie okaże się niepełna (A. Jakubecki (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Praktyczny komentarz, Zakamycze, 2005, wyd. II).

W ocenie Sądu powód posiada interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia dochodzonego przez siebie roszczenia. Zawarta pomiędzy stronami umowa kredytowa wygenerowała bowiem długoterminowy stosunek prawny, który nie został dotychczas wykonany. Ewentualne uwzględnienie roszczeń kredytobiorcy, nie reguluje zaś w sposób definitywny wzajemnych relacji stron. Wniosek przeciwny byłby zasadny tylko przy przyjęciu, że prawomocne orzeczenie sądu wiąże nie tylko w zakresie sentencji, ale również motywów rozstrzygnięcia, co do czego nie ma jednak zgody w orzecznictwie i doktrynie (por. np. wyroki SN z dnia 20 stycznia 2016 r., IV CSK 282/15 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 181/14). Tymczasem stwierdzenie nieważności umowy przesądza nie tylko o możliwości domagania się zwrotu już spełnionych świadczeń. Rozstrzyga również w sposób ostateczny o braku obowiązku spełniania na rzecz banku świadczeń w przyszłości, a więc o zezwoleniu na zaprzestanie spłaty kolejnych rat kredytu. Ustalające orzeczenie sądu znosi więc wątpliwości stron i zapobiega dalszemu sporowi o roszczenia banku wynikające z umowy. Na tym zaś polega interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c.

Podzielić należy pogląd wyrażony w podobnej sprawie przez Sąd Apelacyjny w Katowicach (wyrok z 8 marca 2018 r., sygn. I ACa 915/17), który stwierdzając ogólnie, iż „Rozstrzygając wątpliwości związane z pojęciem "interesu prawnego" wskazać należy, że obecnie jest ono pojmowane szeroko, tzn. nie tylko w sposób wynikający z treści określonych przepisów prawa przedmiotowego, lecz także w sposób uwzględniający ogólną sytuację prawną powoda. Uzależnienie powództwa o ustalenie od interesu prawnego, należy zatem pojmować elastycznie, z uwzględnieniem celowościowej jego wykładni, konkretnych okoliczności danej sprawy oraz tego, czy w drodze innego powództwa strona może uzyskać pełną ochronę”.

W ocenie sądu, spełniane świadczenia, co do którego na obecnym etapie postępowania uznać należałoby, że nie ma oparcia w umowie, doprowadzałyby do niezasadnego obciążenia powoda i bezpodstawnego wzbogacania pozwanego, bezzasadnie zwiększając skalę rozliczeń między stronami koniecznych w przypadku stwierdzenia nieważności umowy. W uzasadnionym interesie kredytobiorcy nie jest więc dalsza realizacja umowy kredytowej, a zwłaszcza spłacanie rat kredytu z umowy, która jest bezwzględnie nieważna. Celem powództwa o stwierdzenie nieważności jest doprowadzenie do sytuacji, w której powód nie będzie musiał spłacać kredytu w ogóle. W związku z powyższym, niecelowe jest to, aby spłacał on swój kredyt w toku procesu.

Podnieść również należy, iż dla stwierdzenia zasadności udzielenia zabezpieczenia, była okoliczność dotycząca obecnej sytuacji Banku. Biorąc pod uwagę liczbę osób – klientów pozwanego Banku, którzy zawarli podobne umowy o kredyt hipoteczny indeksowany do CHF, istnieje ryzyko, że skala tego zjawiska, w obliczu kierowanych wobec pozwanego Banku roszczeń, może spowodować jego niewypłacalność.

Zgodnie z art. 755 § 1 pkt 1 k.p.c., jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. W szczególności sąd może unormować prawa i obowiązki stron lub uczestników postępowania na czas trwania postępowania. Mając na uwadze, że powód żąda jako roszczenie główne ustalenia nieważności umowy kredytu, zasadnym było udzielenie zabezpieczenia poprzez przyznanie mu uprawnienia do powstrzymania się od płatności rat kapitałowo-odsetkowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł, jak w sentencji postanowienia.